

CONDUCTORES D'AUTOBÚS, CARTERES, MAQUINISTES DE RENFE...

Ja ho fan elles

...I ho fan, segurament, amb el mateix fàstic, cansament, habilitat o incompetència que els seus companys de treball. Són dones que fan d'escombraire, mozza d'esquadra, conductora d'autobús o maquinista de tren. Ni millors ni pitjors.

Àngels Pera i Carles Gàmez

Ana Belén Parra, maquinista de Renfe. «Abans de venir a Barcelona, vaig estar treballant dos anys i mig a Orense, d'ajudant de maquinista. Amb una companya, també ferroviària, un dia vam conèixer dos nois; després de xerrar una estona, ens van preguntar el que s'acostuma preguntar, on treballàvem. Quan els vam dir que érem maquinistes de Renfe van contestar: ¿Ah, sí? doncs nosaltres, toreros. No s'ho van creure fins que els vam ensenyar el carnet. Van estar al·lucinant una estona, però no van fugir. Els homes encara no estan massa acostumats a tractar amb dones ferroviàries i els sona com molt estrany, una curiositat. Fa un temps vaig tenir un nòvio que també era maquinista i em va estar incordiant de mala manera perquè deixés el servei de tracció, de ferroviària. El fet que passés moltes nits pernoctant fora de casa no l'acabava de convèncer i ho vam deixar. Ara per ara, la meva feina, no la deixo per res ni per ningú».

Ana Belén Parra sembla encantada de la vida amb la seva feina. Va entrar a Renfe l'any 1981, quan es va convocar la primera oposició en què podien participar dones, amb 27 anys, com a ajudant de maquinista, amb quaranta-una dones més. Primer la van destinar a Lleó i, més tard, a Galícia, a Orense; després, va arribar a Barcelona, on té la família. La mare d'Ana Belén és lleonesa. El seu pare, un ferroviari català, va ser qui la va convèncer que deixés

la carrera d'Econòmiques, i es presentés a les oposicions. «La veritat és que, el món de la via, l'he mamat des de petita i sempre m'ha atret. No em va costar gens deixar Econòmiques i agafar un professor de mecànica i electricitat, assignatures imprescindibles si mai has d'agafar una màquina de tren». En cinc anys Ana Belén ha passat de ser ajudant de maquinista a maquinista. 13 dones han passat aquesta prova en tota la xarxa de Renfe. «Ja fa dos anys que treballo de maquinista, és a dir, de responsable del tren, però encara no tinc el nomenament oficial. De fa uns dies, els dimonis se m'emporten perquè, quan arribi el nomenament, em destinaran a Portbou. Si fos estiu, encara, però ara, a l'hivern, m'hi moriré de fàstic».

Josefina Carrillo, escombraire. L'u

de novembre de 1985, Josefina Carrillo i Manoli Terrón començaven a treballar d'escombraires al districte de Gràcia. Són les úniques dones escombraires de tot Barcelona. Elles i els seus companys del districte depenen directament del Servei de Neteja de l'Ajuntament de Barcelona. Els altres escombraires de la ciutat depenen de Fomento, empresa concessionària, responsable de la neteja als altres districtes. Josefina Carrillo té vint-i-cinc anys, és casada des dels 20 i té una nena de tres anys. Va néixer a Còrdova i la seva família es va traslladar a Barcelona quan ella en tenia cinc.

«Quan l'estiu passat vaig anar a l'Ajuntament a demanar feina, em van dir que hi havia places per a peu de neteja. No sabia ben bé quin tipus de neteja seria, però, com que estava en atur, vaig omplir la sol·licitud de feina sense pensar-m'ho gens. A finals de l'estiu em van cridar per tenir una xerrada amb un psicòleg: Em va

D'esquerra
a dreta,
Magda
Vives, Ana
Belén
Parra,
Josefina
Castillo i
Carme
Sardà.

Magda Vives, mossa d'esquadra. Magda Vives, 28 anys, casada, amb una filla de quatre anys, és des del mes de juny d'enguany, mossa d'esquadra. Ella i quaranta-dues dones més. Les primeres que ho són en tota la història d'aquest cos civil, que depèn de la Generalitat catalana, després d'haver passat i aprovat proves culturals, revisions mèdiques, proves físiques, tests psicotècnics i un curs de nou mesos —de l'octubre de 1985 al juny de 1986— al Centre de Seguretat Ciutadana de Barcelona. «Em vaig fer mossa per dos motius, l'econòmic i perquè la feina m'atreia molt; a més, a casa sempre ha estat molt ben mirat el cos de mossos d'esquadra». L'horari de la Magda, com el de tots els seus companys, és repartit en tres torns setmanals de vuit hores diàries: de les sis del matí a les dues del mig-

Carme Sardà, cartera. «Abans d'entrar a Correus vaig estar treballant en una filatèlia i en una companyia d'assegurances, però era la història de sempre, em feien contractes de sis mesos, màxim d'un any, i en aquestes condicions no es pot viure. Jo el que volia era una feina segura i estable; em vaig preparar per a presentar-me a algunes oposicions, a les d'Hisenda, les de la Seguretat Social i a les de Correus. Esperava que la flauta sonés en algun lloc i va sonar aquí».

Carme Sardà Sánchez té 25 anys, és filla de pare català i de mare avilesa.

dir que faria d'escombraire. Em vaig quedar molt parada, però no em vaig tirar enrere. Ara estic molt contenta, em paguen un bon sou, i els companys, a la Manoli i a mi, ens porten en safata». La Josefina Carrillo fa de baldejadora. Cada matí, inclosos els dissabtes, a tres quarts de vuit, ella i el seu company de feina surten del Quarteret de Sant Martí, seu del servei de neteja del districte VI, amb un moto-carro. Mentre ell condueix, ella endolla la mànega al depòsit d'aigua i, neteja, cada dia, totes les places de Gràcia. Al mes següent s'alternen: ella condueix i ell baldeja. A tres quarts de dues del migdia, pleguen. «Al començament, la gent es quedava paradíssima. Sobretot els homes, que no paraven de dir-me marranades. Ara, com són gent del barri, ja s'hi han anat acostumant. No entenc perquè es quedaven tan parats, ells, quan, la feina de neteja, sempre l'hem feta les dones».

dia, de les dues del migdia a les deu del vespre, i de les deu del vespre a les sis del matí. «L'horari, en el meu cas, no és cap problema —diu Magda—. El meu marit és bomber de l'ajuntament i ja està acostumat a aquest ritme de feina. També fa torns i ens els procurem combinar».

Magda Vives està destinada a la Central de Menors, que té la seu al Centre de Seguretat Ciutadana, davant el parc de la Ciutadella. A tots els efectes en matèria de menors, els mossos del centre actuen com a policia judicial. «La feina m'agrada molt i m'interessaria conèixer el tema dels menors a fons. Com que a casa meva hi havia problemes econòmics vaig haver de deixar els estudis als catorze anys i posar-me a treballar. Més endavant, vaig aconseguir el títol de graduat escolar i ara estic preparant-me per a les proves d'accés a la Universitat. M'agradaria fer Dret i especialitzar-me en Criminologia».

És soltera i viu amb la seua família a Barcelona. Va ser admesa com a cartera en la promoció de 1984, la segona, després de la de 1981, en què les dones hi tenien opció. La zona que li van assignar va ser el Districte I, de Barcelona, el Paral·lel, i, més endavant, va passar al districte 32, al barri d'Horta. Al febrer de 1986 va ser destinada a les oficines per fer tot un seguit de suplències. «En certa manera, m'estimo més ser a les oficines, però només per un motiu: el temps. Els mesos d'hivern, al carrer, es fan molt durs. Si no fos per això, treballar de cartera té molts avantatges; mentre acabis a temps el repartiment del dia, ningú no et diu res, ningú no et controla. D'altra banda, la feina no és gens complicada. L'única cosa que em sorprenia una mica, al començament, eren els comentaris de la gent, tant al carrer —que vas massa carregada, que no podràs amb el repartiment— com quan sortia de copes. Era

allò de «¿On treballes»? I jo els deia que a Correus. Quan volien que concretés, els deia que de cartera; llavors, venien les cares de sorpresa. Fora d'això, mai no he tingut cap mena de problemes enlloc».

Carmen Castillo, empleada de gasolinera. Ara farà quatre anys que Carmen Castillo començà a treballar en la gasolinera, una petita estació enfront de l'estació de la Renfe a València. Anteriorment, s'havia ocupat del negoci el seu cunyat. «Quan va marxar ell, vaig fer-me càrrec, ja que la concessió de Campsa pertany a ma mare». Ella i el seu germà s'alternen cada setmana en una jornada que va

Probablement ella és l'única dona expendedoradora de gasolina en tota la ciutat de València. «Ací, crec que no hi ha més dones que realitzen una feina d'aquest tipus; ara, també conec dues germanes que treballen a Paiporta. Fora d'això, no en sé de cap altra...». Per a Carme, el pitjor aspecte són els mesos d'estiu. «Passar-te sis hores ací, a sol ple, de vegades, resulta molt dur. També resulten molestos els dies de pluja. Ara, la veritat és que no tens temps per a avorrit-te. Ací hi ha una marxa que no para de cotxes, i si no, quan anuncien alguna pujada de la gasolina...». Ens acomiadem de Carme, que es lamenta que

Àngela fou la segona dona taxista en la ciutat de València, i ara és l'única conductora femenina. «Per a aquestes places de l'EMT ens presentàvem més de quatre-centes persones; després de passar una sèrie d'exàmens, tests, etcètera, van seleccionar-ne trenta; entre ells, jo».

Àngela realitza una jornada diària de set hores i mitja. «Tinc una senyora que m'ajuda en casa i cuida el meu fill de dos anys. Però a casa, fer la compra, el menjar, tot això, m'ho arregle jo». El seu marit, al principi, es va mostrar una mica reticent. «Vaig tenir els meus problemes. Suppose que com tota dona que realitza un treball

Àngela Cuevillas i Carmen Castillo.

de les vuit del matí a les dues del migdia, i de dues a vuit del vespre. «La veritat és que no és un treball cansat, més que cansat és monòton; per això tinc posada la ràdio tothora».

Carme és una malaguenya de quaranta-dos anys, soltera, que va arribar sent molt menuda a València. Abans d'entrar en la història de la gasolina, havia estat treballant en una casa de productes capilars. Sobre la seua feina actual, diu que no ha tingut greus problemes. «Si vols, al principi, la primera setmana per a adaptar-m'hi. Per això que era un treball totalment desconegut per a mi, però de seguida vaig posar-me al corrent». Tampoc no ha tingut cap problema en la seua família. «Ma mare em va animar molt; al capdavall, tot quedava en casa».

l'hem agafada massa de sobte. «Em podria haver avisat i m'hauria arreglat una miqueta per a les fotos, ¿no?».

Àngela Cuevillas, conductora d'autobús. Àngela Cuevillas, trenta-dos anys, és casada i té dos fills. Fa un any que treballa a l'EMT de València, com a conductora d'autobusos. «Mira, jo sempre he estat molt relacionada amb el món dels cotxes. Sóc d'un poble de Conca, San Clemente. La meua família tenia un negoci de fàbrica de llimonades i jo, des dels quinze anys, ja portava una D.K.W. Després, ací a València, vaig estar treballant com a taxista assalariada. Imagina't, des de les set del matí a les nou de la nit, i anant al tant per cent durant nou anys».

fora de casa, i més si el teu marit és una miqueta masculista —diu rient—. Però la primera cosa que has de fer és educar i mentalitzar els de casa. D'altra banda, al principi, no creia que jo estava capacitada per a aquest tipus de feina. La por que tenia era que, als dos mesos, m'acovardís i ho deixàs. Ara ell s'ha convençut... i a més, pensa que fer aquest treball no és un *hobby*, sinó una necessitat, un sou més per a viure».

A Àngela, no li agrada convertir-se en la «dona-bus». «L'altre dia vingueren a arreglar la terrassa de la finca, i la veïna de baix començà a dir que jo era conductora de l'EMT, i això no m'agrada. Per a mi, el meu treball és com un altre qualsevol, i m'encantaria que els altres ho entenguessen així. Suppose que, amb el temps, ho aconseguirem. Fou el mateix que va passar quan conduïa el taxi. Només n'érem unes poques, i ara n'hi ha més de quaranta». □